

OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA
W POZNANIU

WYNIKI
EGZAMINU MATURALNEGO
Z CHEMII
RAPORT

WOJEWÓDZTWA
LUBUSKIE*WIELKOPOLSKIE*ZACHODNIOPOMORSKIE

2011

Spis treści

Wstęp	3
I. Opis zestawów egzaminacyjnych	3
Arkusze egzaminacyjne na poziomie podstawowym.....	4
Arkusze egzaminacyjne na poziomie rozszerzonym.....	5
II. Interpretacja osiągnięć zdających	6
Wyniki egzaminu na poziomie podstawowym.....	6
Wyniki egzaminu na poziomie rozszerzonym.....	12
III. Wnioski dotyczące całej populacji zdających egzamin maturalny z chemii	17

CHEMIA

Pisemny egzamin maturalny z chemii został przeprowadzony w całym kraju 18 maja 2011 r. Chemia na egzaminie maturalnym – tak na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym – mogła być wybrana wyłącznie jako przedmiot dodatkowy. Liczba osób przystępujących do egzaminu była zbliżona do liczby zdających w ubiegłym roku szkolnym. Podobnie jak w roku 2010 znacznie większa liczba maturzystów, tj. 68,45 %, zdawała egzamin maturalny z chemii na poziomie rozszerzonym, a 31,55 % na poziomie podstawowym. W terminie dodatkowym do egzaminu przystąpiło 10 zdających, 1 maturzysta rozwiązywał arkusz na poziomie podstawowym, a 9 maturzystów na poziomie rozszerzonym. W bieżącym roku szkolnym w Okręgu 2 absolwentów z klas dwujęzycznych wybrało dodatkowo egzamin z chemii zdawany w języku nauczania.

W tabelach oraz na wykresach stosowane są oznaczenia literowe dotyczące województw: L – lubuskie, W – wielkopolskie, Z – zachodniopomorskie oraz typów szkół: LO – liceum ogólnokształcące, LP – liceum profilowane, T – technikum, SU – szkoły uzupełniające.

Tabela 1. Wybieralność chemii jako przedmiotu dodatkowego

Zdający	Wybieralność w %		
	Oba poziomy	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Okręg	8,21%	2,59%	5,62%
L	8,88%	2,13%	6,75%
W	8,5%	2,84%	5,66%
Z	7,16%	2,29%	4,87%

Analiza danych dotyczących wybieralności pozwala stwierdzić, że zainteresowanie chemią jako przedmiotem dodatkowym jest zbliżone w województwach: lubuskim i wielkopolskim. Największą wybieralność chemia uzyskała wśród absolwentów szkół ponadgimnazjalnych województwa lubuskiego, a najmniejszą wśród maturzystów województwa zachodniopomorskiego.

I. Opis arkuszy egzaminacyjnych

Arkusz na poziomie podstawowym składał się z 34 zadań, w tym 24 zadań otwartych i 10 zadań zamkniętych różnego typu (wielokrotnego wyboru, przyporządkowania, prawda – fałsz). Na rozwiązanie wszystkich zadań, zamieszczonych w arkuszu na poziomie podstawowym, zdający mieli 120 minut i mogli otrzymać maksymalnie 50 punktów. Zadania znajdujące się w tym arkuszu sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w standardach wymagań egzaminacyjnych wyłącznie dla poziomu podstawowego.

Maturzyści zdający chemię na poziomie podstawowym musieli wykazać się przede wszystkim następującymi wiadomościami i umiejętnościami:

- znajomości i rozumienia pojęć związanych z budową atomu, układem okresowym, naturalnymi przemianami promieniotwórczymi, odczynem roztworu, efektem energetycznym reakcji chemicznych,
- zapisywania równań reakcji chemicznych wykazujących właściwości pierwiastków i związków nieorganicznych w formie cząsteczkowej i jonowej,
- określania typowych właściwości fizykochemicznych substancji,
- stosowania bilansu elektronowego do uzgadniania równań reakcji utleniania- redukcji z zastosowaniem związków nieorganicznych,
- wykonywania prostych obliczeń chemicznych,
- znajomości i rozumienia pojęć związanych z izomerią,
- zapisywania wzorów półstrukturalnych związków organicznych,
- projektowania doświadczeń z zastosowaniem związków organicznych,
- zapisywania równań reakcji chemicznych, ilustrujących właściwości węglowodorów i związków organicznych w zależności od grupy funkcyjnej występującej w cząsteczce,
- wykorzystania, analizy i selekcji informacji podanych w formie wykresu i tekstu o tematyce chemicznej.

Arkusz na poziomie rozszerzonym zawierał 35 zadań, w tym 27 zadań otwartych i 8 zadań zamkniętych różnego typu. Na rozwiązanie wszystkich zadań zamieszczonych w arkuszu na poziomie rozszerzonym zdający mieli 150 minut i mogli otrzymać maksymalnie 60 punktów. Zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w standardach wymagań egzaminacyjnych zarówno z poziomu podstawowego, jak i rozszerzonego. Maturzyści zdający chemię na poziomie rozszerzonym musieli wykazać się przede wszystkim następującymi umiejętnościami z poziomu rozszerzonego:

- stosowania zasad rozmieszczania elektronów na podpowłokach i ustalania liczby elektronów walencyjnych,
- określania kształtu prostych cząsteczek związków nieorganicznych,
- wyjaśniania właściwości substancji wynikających ze struktury elektronowej drobin,
- zapisywania równań sztucznych reakcji jądrowych i przewidywania ich produktów,

- interpretowania wartości pH roztworu w odniesieniu do odczynu roztworu i stężenia jonów H^+ i OH^- ,
- podawania przykładów kwasów i zasad w/g teorii Brönsteda,
- ilustrowania przebiegu reakcji chemicznych w formie jonowej skróconej,
- klasyfikowania substancji chemicznych na podstawie opisu reakcji chemicznej,
- zastosowania prawa zachowania masy, prawa zachowania ładunku oraz bilansu elektronowego do uzgadniania równań reakcji zapisanych jonowo,
- wykonywania obliczeń chemicznych związanych ze stałą równowagi,
- stosowania równania kinetycznego do obliczeń związanych z szybkością reakcji,
- przewidywania, jak zmieni się położenie stanu równowagi chemicznej po ogrzaniu układu i zmianie ciśnienia,
- określania stopni utlenienia pierwiastków w cząsteczkach związków organicznych,
- wykazania się znajomością i rozumieniem pojęć związanych z izomerią optyczną,
- zapisywania równań reakcji, ilustrujących właściwości związków organicznych,
- projektowania doświadczeń pozwalających na odróżnienie roztworów dwóch cukrów,
- projektowania doświadczeń pozwalających na wykrywanie białek,
- wnioskowania o typie pochodnej na podstawie opisu wyników reakcji identyfikacyjnej,
- wyjaśniania prostych przykładów mechanizmów reakcji.

Szczegółowy, punktowy i procentowy udział umiejętności z poszczególnych standardów wymagań w arkuszach egzaminacyjnych przedstawiono w **tabeli nr 2**.

Tabela 2. Punktowy i procentowy udział umiejętności z poszczególnych standardów wymagań w arkuszach egzaminacyjnych

	Obszar I		Obszar II		Obszar III	
	Wiadomości i rozumienie		Korzystanie z informacji		Tworzenie informacji	
	Liczba pkt za standard	Waga w %	Liczba pkt za standard	Waga w %	Liczba pkt za standard	Waga w %
Arkusz PP	28	56	14	28	8	16
Arkusz PR	28	46,7	20	33,3	12	20

II. Interpretacja osiągnięć zdających

Dla uzyskania pełnego obrazu poziomu opanowania wiedzy i umiejętności zdających tegoroczny egzamin maturalny z chemii konieczna jest wszechstronna analiza jakościowa wyników, uzyskanych przez absolwentów za rozwiązanie poszczególnych zadań, rozpatrywana w różnorodnych ujęciach i zależnościach, np. treści podstawy programowej, konstrukcji zadań, obszarów standardów egzaminacyjnych.

Uwaga: W przedstawionej analizie nie uwzględniamy maturzystów z lat poprzednich.

Wyniki egzaminu na poziomie podstawowym

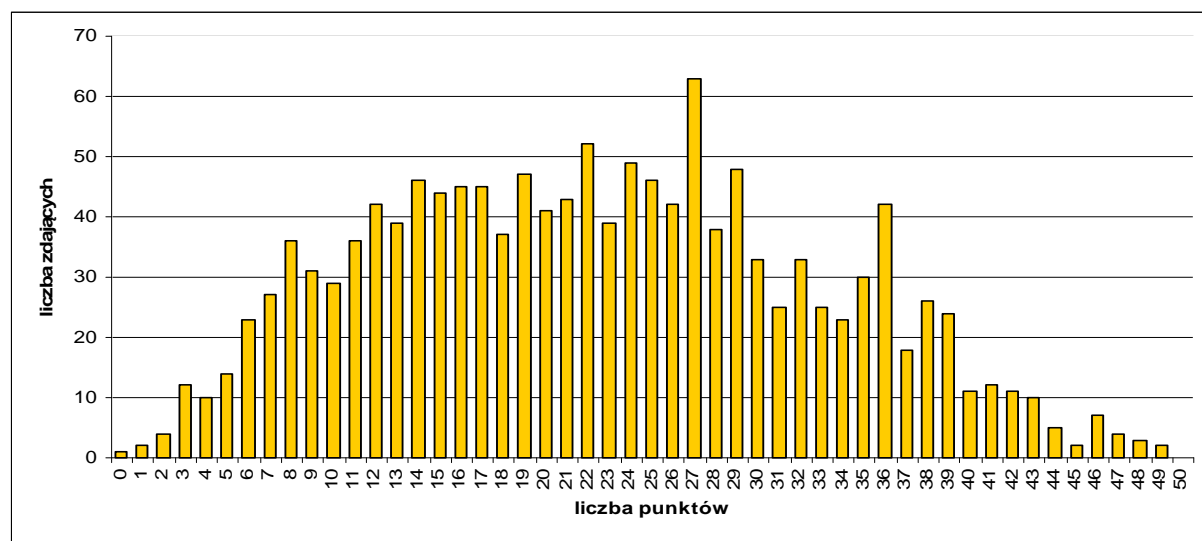
W tabeli nr 3 znajdują się podstawowe parametry statystyczne, obliczone na podstawie wyników za zadania w arkuszu na poziomie podstawowym.

Tabela 3. Parametry statystyczne opisujące wyniki za zadania w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie podstawowym dla Okręgu i poszczególnych województw

	Liczba zdających	Średni wynik punktowy	Odchylenie standardowe	Mediana (wynik środkowy)	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
Okręg	1379	22,4	10,3	22,0	27	49	0	44,9	0,46
L	171	23,0	10,0	22,0	29	48	4	45,9	0,47
W	895	21,9	10,1	22,0	27	49	1	43,7	0,45
Z	313	23,8	10,9	24	36	49	0	47,6	0,49

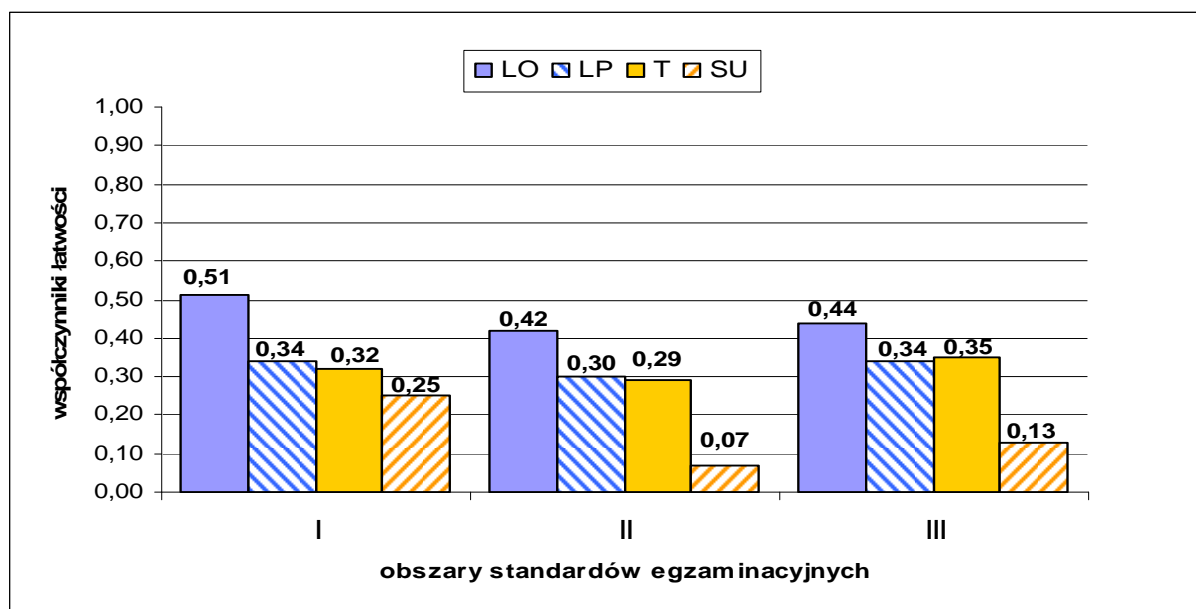
Na wykresie nr 1 przedstawiono rozkład wyników punktowych uzyskanych przez maturzystów w Okręgu za rozwiązanie zadań w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie podstawowym.

Wykres 1. Rozkład wyników punktowych uzyskanych przez zdających egzamin maturalny z chemii na poziomie podstawowym dla Okręgu

Rozstęp wyników dla Okręgu wynosi 49 punktów, a w przedziale między 11 a 38 punktów mieści się ok. 70% wyników, co wskazuje na duże zróżnicowanie umiejętności zdających. Miary tendencji centralnej: średnia arytmetyczna (22,4 pkt), mediana (22 pkt) i modalna (27 pkt) oraz **wykr. 1.** informują, że rozkład wyników jest w niewielkim stopniu przesunięty w kierunku wyników niższych. Analizując **tabelę nr 3**, można poznać różnice w parametrach statystycznych dla poszczególnych województw. Wyniki na poziomie zadowalającym, czyli 35 i więcej punktów, uzyskało tylko 15% zdających, natomiast więcej niż 25% maturzystów nie osiągnęło wyniku 15 punktów, które decydowałyby o zadaniu egzaminu maturalnego, gdyby chemia na poziomie podstawowym była przedmiotem obowiązkowym. Nikt nie uzyskał wyniku maksymalnego 50 punktów. Wynik najwyższy 49 punktów osiągnęło dwóch zdających: jeden z województwa wielkopolskiego, a drugi z województwa zachodniopomorskiego. Wyniki osiągnięte przez tegorocznych maturzystów są niższe niż w roku ubiegłym. Zadania z arkusza na poziomie podstawowym okazały się trudne dla zdających, ponieważ współczynnik łatwości arkusza dla Okręgu wynosi **0,46**. Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych województw znajdujące się w **tabeli nr 3**, pozwalają na porównanie uzyskanych wyników ze średnim wynikiem procentowym w **kraju**, który dla arkusza na poziomie podstawowym wynosi **41,68%**.

Wykr. 2. Osiągnięcia absolwentów w zakresie wiadomości i umiejętności w odniesieniu do obszarów standardów egzaminacyjnych na poziomie podstawowym z uwzględnieniem typów szkół w Okręgu

Ważnym elementem analizy wyników egzaminacyjnych jest określenie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności ujętych w trzech obszarach standardów egzaminacyjnych.

Na **wykresie 2.** przedstawiono współczynniki łatwości dla arkusza egzaminacyjnego z poziomu podstawowego, w odniesieniu do obszarów standardów wymagań egzaminacyjnych, z uwzględnieniem typów szkół.

Na podstawie analizy danych z **wykresu 2.** można zauważyć różnice w opanowaniu przez tegorocznych absolwentów poszczególnych umiejętności w zależności od typu szkoły. Najwyższe wyniki osiągnęli zdający, którzy ukończyli licea ogólnokształcące, dla nich zadania sprawdzające wiadomości i umiejętności z I obszaru standardów okazały się umiarkowanie trudne (współczynnik łatwości 0,51). Natomiast duży problem sprawiło zdającym rozwiązanie zadań z II i III obszaru standardów, które okazały się trudne (współczynnik łatwości kolejno 0,42 i 0,44). Maturzyści z techników i liceów profilowanych wykazali się podobnym, lecz niższym poziomem opanowania wiadomości i umiejętności w każdym z trzech obszarów. Absolwenci techników i liceów profilowanych osiągają wyższe wyniki z egzaminu maturalnego niż absolwenci szkół uzupełniających.

Istotnym elementem pomiaru dydaktycznego, który wskazuje poziom opanowania wiadomości i umiejętności na poziomie zadowalającym, niskim czy bardzo niskim, jest współczynnik łatwości zadań w arkuszu.

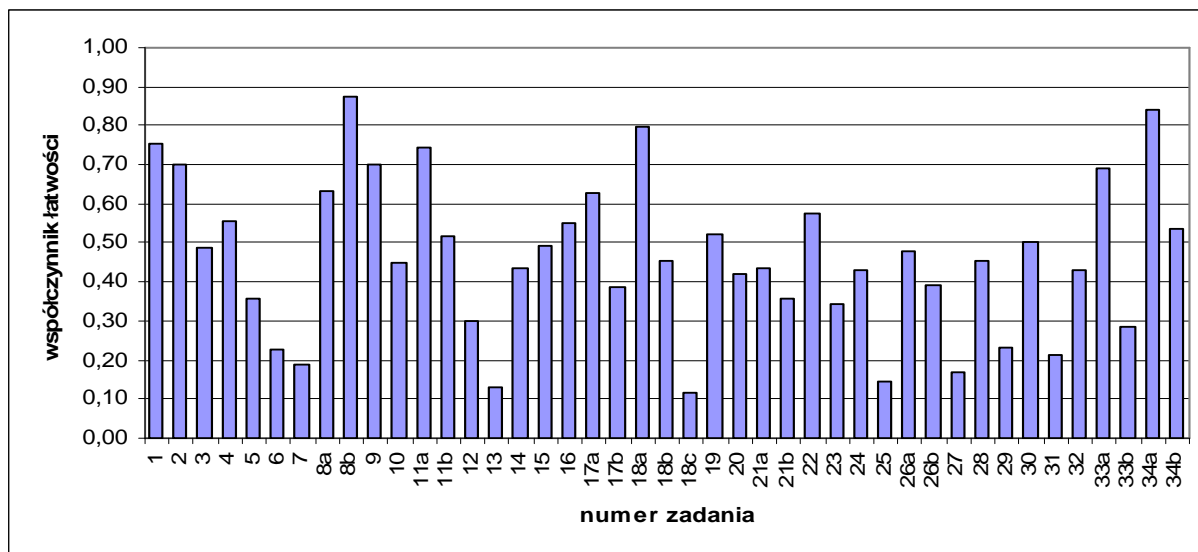
Na wykresie **nr 3** przedstawiono współczynniki łatwości uzyskane za zadania w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie podstawowym przez wszystkich zdających w Okręgu, a **tabela nr 4** ich klasyfikację.

Tabela 4. Klasyfikacja zadań w arkuszu na poziomie podstawowym według współczynników łatwości dla Okręgu

Współczynnik łatwości	Zadanie	Numery zadań
0,00 – 0,19	bardzo trudne	7, 13, 18c, 25, 27
0,20 – 0,49	trudne	3, 5, 6, 10, 12, 14, 15, 17b, 18b, 20, 21a, 21b, 23, 24, 26a, 26b, 28, 29, 31, 32, 33b
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne	2, 4, 8a, 11b, 16, 17a, 19, 22, 30, 33a, 34b
0,70 – 0,89	łatwe	1, 8b, 9, 11a, 18a, 34a
0,90 – 1,00	bardzo łatwe	-

Wykres 3. Współczynniki łatwości dla poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie podstawowym dla Okręgu

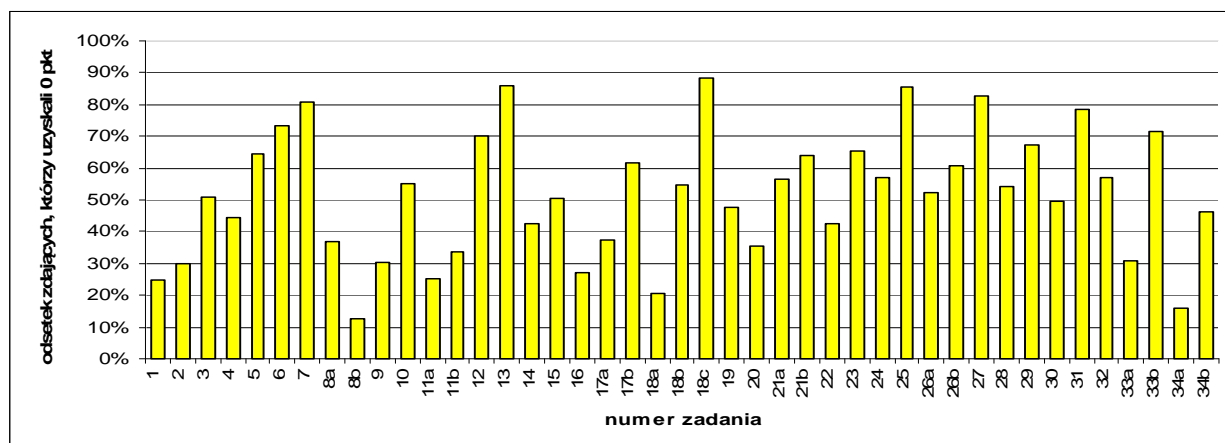
W arkuszu na poziomie podstawowym dla zdających egzamin maturalny z chemii było **6 zadań łatwych, natomiast nie było zadań bardzo łatwych**. Umiejętności sprawdzane poprzez te zadania zostały opanowane w sposób zadowalający. Łatwe okazały się dla zdających cztery zadania: nr 1 (0,74), nr 8b (0,72), nr 9 (0,70) oraz nr 11a (0,74) z I obszaru standardów egzaminacyjnych. Były to zadania, w których zdający musieli wykazać się znajomością i rozumieniem pojęć związanych z budową atomu, układu okresowego, odczynu roztworu, kwalifikowaniem przemian chemicznych ze względu na efekty energetyczne oraz opisywaniem typowych właściwości chemicznych tlenków. Maturzyści dobrze poradzili sobie również z wyszukiwaniem w podanym tekście informacji potrzebnych do rozwiązania określonego problemu – zadanie nr 34a (0,84) z II obszaru standardów egzaminacyjnych oraz wnioskowaniem na podstawie opisu wyników reakcji identyfikacyjnej - umiejętność tę sprawdzano w arkuszu egzaminacyjnym za pomocą zadania nr 18a (0,79) z III obszaru standardów egzaminacyjnych. Piszący nieźle rozwiązali zadanie, w którym należało zaprojektować doświadczenie polegające na wykrywaniu białka - zadanie nr 33a (0,68).

Bardzo trudnymi okazało się dla tegorocznych maturzystów **5 zadań**. Były to zadania nr: 7 (0,18), 13 (0,13), 18c (0,10), 25 (0,14), 27 (0,16). Sprawdzały one kolejno następujące umiejętności: zapisywania równań reakcji na podstawie graficznego opisu przemiany (I obszar standardów), obliczania stężenia procentowego roztworu (II obszar standardów), projektowania metod rozdzielania składników mieszanin (III obszar standardów), wnioskowania o typie pochodnej węglowodorów na podstawie wyników reakcji identyfikacyjnej (III obszar standardów), zapisywania równań reakcji ilustrujących typowe właściwości związków organicznych (I obszar standardów).

Ponadto absolwenci nie opanowali w sposób zadowalający następujących umiejętności z II obszaru standardów egzaminacyjnych: dokonywania selekcji i analizy informacji podanych w formie tabel i tekstu o tematyce chemicznej – zadania: nr 12 (0,29), nr 5 (0,35), nr 21b (0,35), wykonywania obliczeń chemicznych z zastosowaniem pojęcia mola i objętości molowej - zadanie nr 6 (0,22). Okazało się, że zapisywanie równań reakcji zarówno na podstawie opisu słownego jak i graficznego czy też podanego ciągu przemian (I obszar standardów) będących częstą formą odpowiedzi w zadaniach egzaminacyjnych, ze względu na specyfikę przedmiotu stanowi duży problem dla zdających chemię na poziomie podstawowym. Wymienione wyżej zadania okazały się **trudne** do rozwiązania dla tegorocznych maturzystów.

Na **wykresie nr 4** przedstawiono procent zdających, którzy nie uzyskali punktów za rozwiązanie poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie podstawowym (tzn. nie rozwiązywali poprawnie zadania lub nie podjęli próby jego rozwiązania).

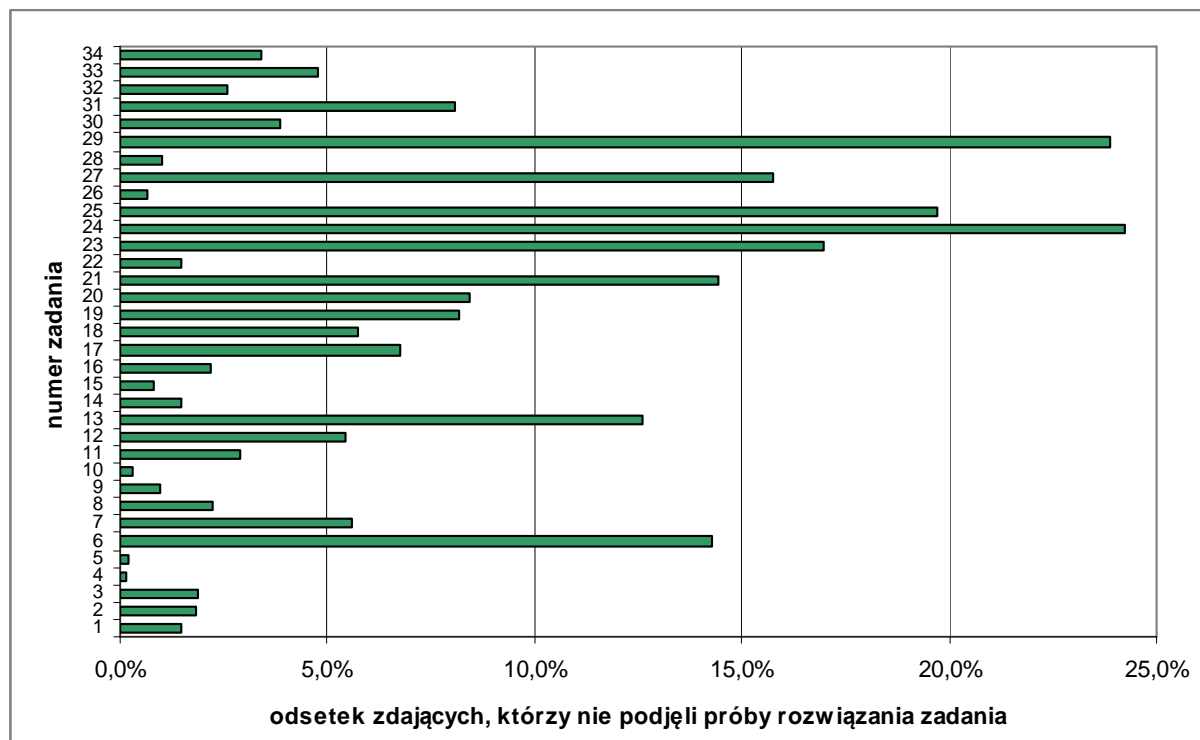
Wykres 4. Procent zdających, którzy uzyskali 0 punktów za rozwiązanie poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie podstawowym w Okręgu

Analizując **wykres nr 4** można zauważyć, że w arkuszu znajdują się 24 zadania, za które ponad 50% zdających nie uzyskało ani jednego punktu. Zadań nr: 7, 13, 25, 27, 31 nie rozwiązało poprawnie około 80% zdających, natomiast zadania nr 18c około 90%; zadanie to okazało się dla tegorocznych maturzystów najtrudniejsze, a sprawdzało umiejętność projektowania metod rozdzielania składników mieszanin (III obszar standardów).

Wykres nr 5 przedstawia procent liczby zdających, którzy uzyskali 0 punktów za zadanie, ale są to ci absolwenci, którzy nie podjęli żadnej próby rozwiązania.

Wykres 5. Zdający, którzy nie podjęli próby rozwiązania poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie podstawowym w Okręgu

Ponad 20% tegorocznych absolwentów nie podjęło próby rozwiązania zadań: nr 24 i nr 29. Wymienione zadania sprawdzały treści z zakresu chemii organicznej, kolejno następujące umiejętności: obliczania składu związku chemicznego w procentach masowych oraz zapisywania równań reakcji chemicznych na podstawie podanego ciągu przemian.

Wyniki egzaminu na poziomie rozszerzonym

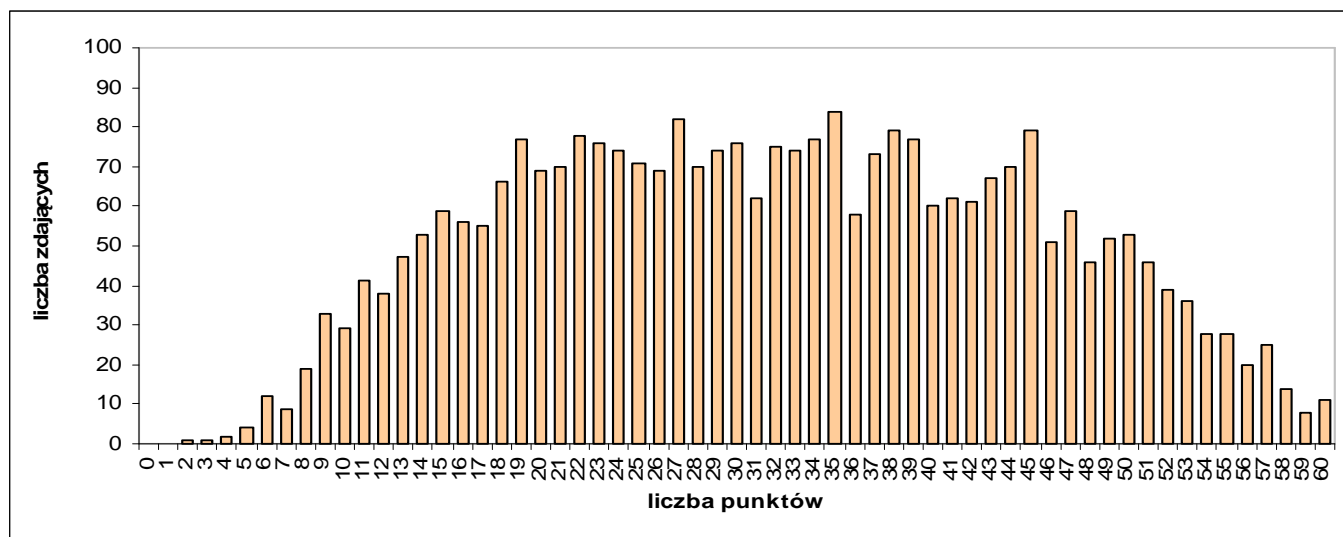
Za rozwiązanie zadań w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie rozszerzonym maturzyści w Okręgu uzyskali średnio **53,20%** punktów możliwych do uzyskania i jest to wynik niższy niż w roku ubiegłym, jednak wyższy niż wynik uzyskany w kraju (**51,59%**). W tabeli nr 5 i na wykresie 6. znajdują się podstawowe parametry obliczone na podstawie wyników za zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym.

Tabela 5. Parametry statystyczne opisujące wyniki za zadania w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie rozszerzonym dla Okręgu

	Liczba zdających	Średni wynik punktowy	Odchylenie standardowe	Mediana (wynik środkowy)	Modalna (wynik najczęściej występujący)	Maksymalny wynik*	Minimalny wynik	Średni wynik procentowy	Współczynnik łatwości
Okręg	2990	31,02	12,93	32	35	60	2	53,20	0,53
L	542	32,62	13,43	35	39	60	3	54,36	0,54
W	1777	31,67	12,73	32	34	60	2	52,79	0,53
Z	666	32,0	13,03	31	21	60	5	53,34	0,53

Średni wynik punktowy uzyskany za rozwiązanie zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym przez zdających egzamin maturalny z chemii po raz pierwszy wynosi dla Okręgu 31,02 punktu. Najczęściej występujący wynik to 35 punktów, co stanowi 58,3% liczby punktów możliwych do uzyskania i nie jest wynikiem zadowalającym.

Wykres 6. Rozkład wyników punktowych uzyskanych przez zdających egzamin maturalny z chemii na poziomie rozszerzonym w Okręgu

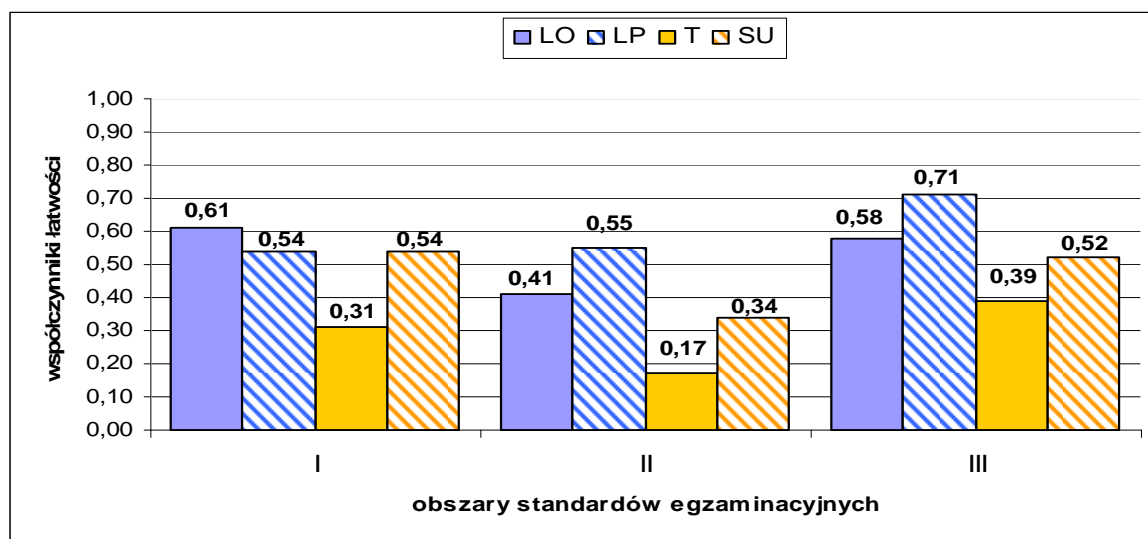

Wykres przedstawiający rozkład wyników punktowych uzyskanych przez maturzystów w Okręgu za rozwiązanie zadań w arkuszu egzaminacyjnym na poziomie rozszerzonym jest lekko prawoskośny, co oznacza nieznaczne przesunięcie w stronę wyników niższych. Wyniki na poziomie zadowalającym, czyli 42 i więcej punktów, uzyskało około 27% zdających.

Wśród maturzystów przystępujących do egzaminu maturalnego z chemii na poziomie rozszerzonym wynik maksymalny - 60 punktów osiągnęło 11 osób, z tego 7 osób to laureaci i finaliści olimpiady przedmiotowej. Wyniki osiągnięte przez tegorocznych maturzystów są niższe niż w roku ubiegłym. Zadania w arkuszu na poziomie rozszerzonym okazały się umiarkowanie trudne dla zdających, ponieważ współczynnik łatwości arkusza dla Okręgu wynosi **0,53**. Szczegółowe dane statystyczne dotyczące poszczególnych województw znajdują się w **tabeli nr 5**.

Dokonując analizy jakościowej wyników tegorocznych absolwentów, należy wziąć pod uwagę fakt, że przeważająca liczba maturzystów zdających egzamin maturalny z chemii na poziomie rozszerzonym wywodzi się z liceów ogólnokształcących (2930 osób), niewielka grupa z techników (54 osoby), 2 zdających z liceów profilowanych i 4 ze szkół uzupełniających.

Wykres 7. Osiągnięcia absolwentów w zakresie wiadomości i umiejętności w odniesieniu do obszarów standardów egzaminacyjnych na poziomie rozszerzonym, z uwzględnieniem typów szkół w Okręgu

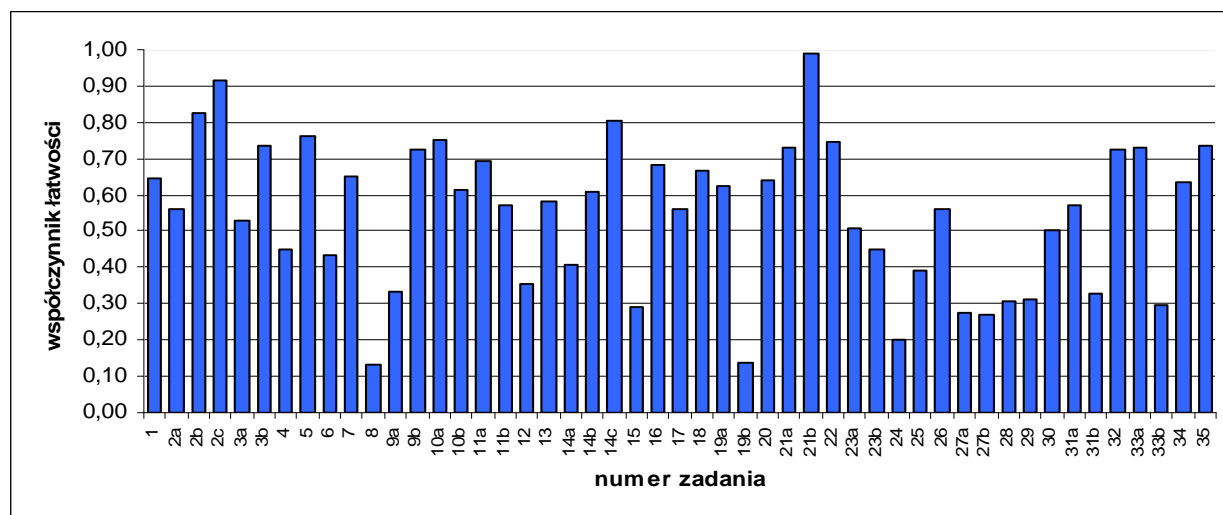
Z danych zamieszczonych na powyższym wykresie można wnioskować, że wiadomości i umiejętności badane podczas tegorocznego egzaminu maturalnego z chemii na poziomie rozszerzonym z trzech obszarów standardów egzaminacyjnych przez maturzystów liceów ogólnokształcących i techników nie zostały opanowane na poziomie zadowalającym. Najniższe wyniki w każdym z obszarów uzyskali absolwenci techników. Najtrudniejsze okazały się dla zdających w tym roku zadania sprawdzające umiejętności z II obszaru standardów egzaminacyjnych, czyli wykorzystanie i przetwarzanie informacji. Zdających z pozostałych typów szkół było niewielu (razem 6 osób), stąd osiągnięte przez nich wyniki nie są poddawane szerszej analizie i uogólnieniom.

Na podstawie danych w poniżej przedstawionej tabeli 6. i na wykresie 8. można dokonać klasyfikacji zadań z tegorocznego arkusza na poziomie rozszerzonym pod względem ich trudności i określić, w jakim stopniu zostały opanowane wiadomości i umiejętności sprawdzane za pomocą tych zadań.

Tabela 6. Klasyfikacja zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym według współczynników łatwości

Współczynnik łatwości	Zadanie	Numery zadań
0,00 – 0,19	bardzo trudne	8, 19b, 24
0,20 – 0,49	trudne	4, 6, 9a, 12, 14a, 15, 23b, 25, 27a, 27b, 28, 29, 30, 31b, 33b
0,50 – 0,69	umiarkowanie trudne	1, 2a, 3a, 7, 10b, 11a, 11b, 13, 14b, 16, 17, 18, 19a, 20, 23a, 26, 31a, 34
0,70 – 0,89	łatwe	2b, 3b, 5, 9b, 10a, 14c, 21a, 22, 32, 33a, 35
0,90 – 1,00	bardzo łatwe	2c, 21b

Wykres 8. Współczynniki łatwości dla poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym w Okręgu

Zróznicowanie wartości współczynnika łatwości dla poszczególnych zadań umożliwia wyodrębnienie wiadomości i umiejętności, które dla maturzystów okazały się łatwe bądź trudne i pozwala na ocenę osiągnięć absolwentów.

Większość zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym okazała się dla zadających trudna i umiarkowanie trudna, a współczynnik łatwości całego arkusza wyniósł **0,53**.

Dla zdających tegoroczny egzamin maturalny z chemii na poziomie rozszerzonym bardzo trudne okazały się **dwa** zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozwiązywania zadań rachunkowych. Należą do nich zadania nr: 8 (0,13) i 19b (0,12). Za pomocą tych zadań sprawdzano umiejętność wykonywania obliczeń chemicznych z zastosowaniem stężenia procentowego, jak również wykorzystania równania kinetycznego do obliczeń związanych z szybkością reakcji. Trzecim zadaniem, z którym nie poradzili sobie tegoroczni maturzyści było zadanie nr 24 (0,19), polegające na zapisaniu obserwacji z prezentowanych doświadczeń. Powyższe zadania sprawdzały umiejętności z II obszaru standardów egzaminacyjnych.

W arkuszu na poziomie rozszerzonym **piętnaście** zadań wraz z podpunktami okazało się dla zdających trudne; najniższy współczynnik łatwości uzyskały zadania nr: 9a (0,33), 12 (0,32), 14a (0,38), 15 (0,29), 25 (0,37), 27a (0,25), 27b (0,26), 28 (0,30), 29 (0,30), 31b (0,30) i 33b (0,29). Za pomocą tych zadań sprawdzano następujące umiejętności: dokonywania uogólnień i formułowania wniosków dotyczących wielkości charakteryzujących rozpuszczalność substancji trudno rozpuszczalnej [zadanie nr 15 (0,29) – III obszar standardów], wnioskowania o typie pochodnej na podstawie opisu wyników reakcji identyfikacyjnej [zadanie nr 27a (0,25) – III obszar standardów], zapisywania równań reakcji, ilustrujących właściwości związków organicznych [zadanie nr 27b (0,26) i 33b (0,29) – I obszar standardów], uzupełniania brakujących danych na podstawie informacji podanych w formie tekstu o tematyce chemicznej, polegające na narysowaniu wzorów izomerów geometrycznych kwasu but-2-enowego [zadanie nr 28 (0,30) – II obszar standardów], wykazania się znajomością i rozumieniem pojęć związanych z izomerią optyczną [zadanie nr 29 (0,30) – I obszar standardów], zapisywania obserwacji potwierdzających obecność glukozy i fruktozy w badanych próbkach po wprowadzeniu tych substancji do wybranego odczynnika [zadanie nr 31b (0,30) – III obszar standardów], zapisywania w formie jonowo – elektronowej równania procesów utleniania i redukcji [zadanie nr 14a (0,38) – I obszar standardów].

Od pewnego czasu różne typy zadań sprawdzających wiadomości i umiejętności z zakresu **chemii organicznej** mają niską rozwiązywalność, przy czym nie obserwuje się zależności od przynależności sprawdzanych umiejętności do określonego obszaru standardów wymagań egzaminacyjnych.

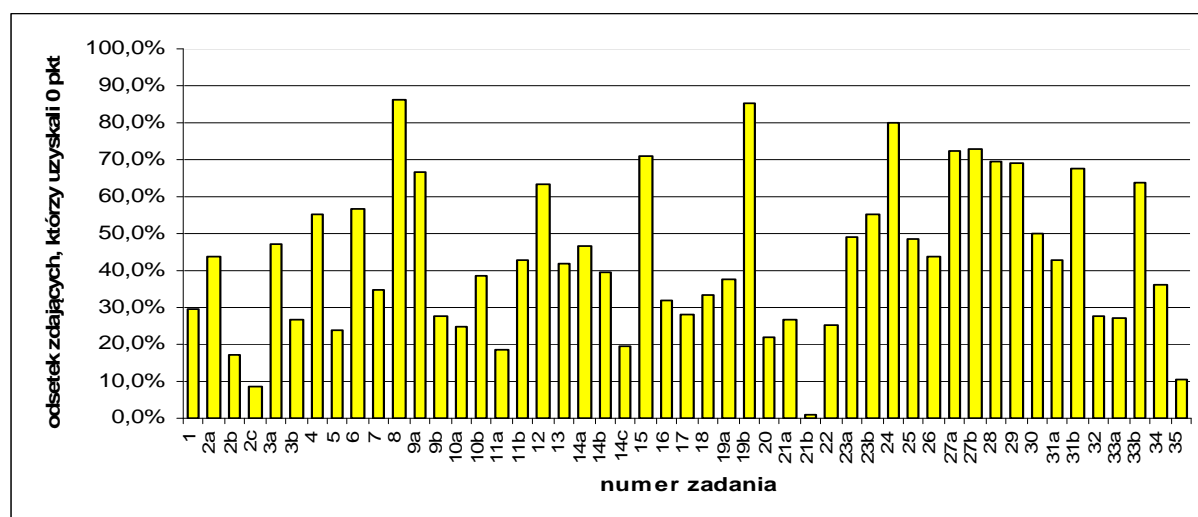
Maturzyści przystępujący do egzaminu maturalnego z chemii na poziomie rozszerzonym **nie mieli problemów** z rozwiązaniem zadań dotyczących budowy elektronowej drobin, określeniem rodzaju wiązań czy też mechanizmu prostej reakcji chemicznej z zastosowaniem związków organicznych zadania nr: 2c i 21b, na które poprawnie odpowiedziało około **90%** zdających.

Współczynnik łatwości **0,70** i wyższy uzyskało **trzydzieści zadań** wraz z podpunktami. Umiejętności sprawdzane poprzez te zadania należy uważać za opanowane na poziomie zadowalającym przez tegorocznych absolwentów, zdających egzamin maturalny z chemii na poziomie rozszerzonym.

Do umiejętności tych należą: wyjaśnianie właściwości substancji wynikających ze struktury elektronowej drobin [zadanie nr 3b (0,73) – III obszar standardów], zapisywanie równań sztucznych reakcji jądrowych i przewidywanie ich produktów [zadanie nr 5 (0,75) – I obszar standardów], uzupełnianie brakujących danych polegające na wskazaniu najbliższej zasady spośród podanych [zadanie nr 9b (0,73) – II obszar standardów], interpretowanie wartości pH roztworu w odniesieniu do odczynu roztworu i stężenia jonów H^+ i OH^- [zadanie nr 10a (0,74) – I obszar standardów], wykazanie się znajomością i rozumieniem pojęć związanych z reakcją dysproporcjonowania [zadanie nr 14c (0,80) – I obszar standardów], określanie rodzaju wiązania (σ i π) w cząsteczce związku organicznego [zadanie nr 22 (0,74) – I obszar standardów], określenie charakteru chemicznego badanej substancji na podstawie opisu reakcji chemicznej [zadanie nr 32 (0,72) – III obszar standardów], opisywanie wpływu różnych czynników na proces koagulacji i denaturacji białek [zadanie nr 35(0,74) – I obszar standardów]. Należy zauważyć, że dla tegorocznych maturzystów projektowanie doświadczeń na poziomie rozszerzonym okazało się umiarkowanie trudne [zadanie nr 31a (0,54), nr 34 (0,63), 18(0,66)].

Na **wykresie nr 9** przedstawiono procent zdających, którzy nie uzyskali punktów za rozwiązanie poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym (tzn. nie rozwiązali poprawnie zadania lub nie podjęli próby jego rozwiązania).

Wykres 9. Procent zdających, którzy uzyskali 0 punktów za rozwiązanie poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym w Okręgu

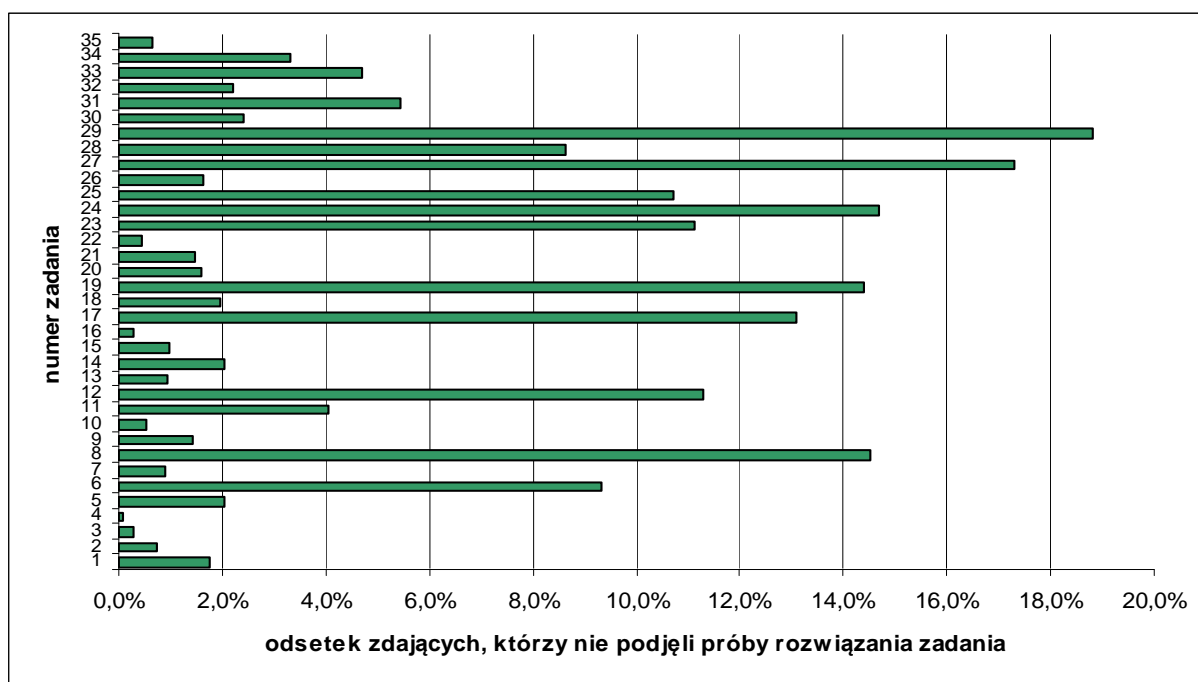

Po przeanalizowaniu danych przedstawionych na **wykresie 9**, można stwierdzić, że około 85% absolwentów nie uzyskało ani jednego punktu za zadania nr: 8, 19b. Te zadania okazały się najtrudniejsze dla tegorocznych maturzystów, a polegały na wykazaniu się umiejętnością wykonywania obliczeń chemicznych. Natomiast zadanie nr 24, sprawdzające umiejętność zapisywania obserwacji z prezentowanych doświadczeń, potrafiło rozwiązać poprawnie 20% zdających.

Absolwenci nie poradzili sobie także z rozwiązaniem zadań nr: 15, 27a, 27b, 28, 29 i 31b, za które około 70% zdających otrzymało 0 punktów; z wyjątkiem zadania nr 15, wszystkie sprawdzały wiadomości i umiejętności z zakresu chemii organicznej.

Wykres 10. Zdający, którzy nie podjęli próby rozwiązania poszczególnych zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym w Okręgu

Powyższy wykres przedstawia procent liczby zdających, którzy uzyskali 0 punktów za zadanie, ale nie podjęli żadnej próby rozwiązania.

Ponad 18% tegorocznych absolwentów nie podjęło próby rozwiązania zadania nr 29, sprawdzającego znajomość i rozumienie pojęć związanych z izomerią optyczną, natomiast zadania nr 27 dotyczące wnioskowania o typie pochodnej na podstawie opisu wyników reakcji identyfikacyjnej – około 17% zdających.

Wnioski

Wyniki tegorocznego egzaminu maturalnego z chemii na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym są niższe niż w roku ubiegłym. Większość maturzystów wybrała egzamin z chemii na poziomie rozszerzonym. Zdający egzamin maturalny z chemii na poziomie rozszerzonym osiągnęli wyniki wyższe niż zdający na poziomie podstawowym. Średni wynik uzyskany przez zdających w Okręgu dla poziomu podstawowego wynosi 44,09%, a dla poziomu rozszerzonego 53,09% i jest wyższy od średniego wyniku krajowego, który wynosi dla poziomu podstawowego 41,69%, natomiast dla poziomu rozszerzonego 51,59%.

Do opanowanych na najwyższym poziomie umiejętności, sprawdzanych podczas tegorocznego egzaminu maturalnego z chemii, można zaliczyć:

na poziomie podstawowym

- znajomość i rozumienie pojęć związanych z budową atomu, układem okresowym i odczynem roztworu (I obszar standardów);
- kwalifikowanie przemian chemicznych ze względu na efekty energetyczne (I obszar standardów);
- opisywanie typowych właściwości chemicznych tlenków (I obszar standardów);
- wyszukiwanie w podanym tekście informacji potrzebnych do rozwiązania określonego problemu (II obszar standardów);
- wnioskowanie na podstawie opisu wyników reakcji identyfikacyjnej (III obszar standardów);

na poziomie rozszerzonym

- określanie rodzaju wiązań w cząsteczkach związków organicznych (I obszar standardów);
- zapisywanie wzorów elektronowych związków kowalencyjnych (I obszar standardów);
- wyjaśnianie właściwości substancji wynikających ze struktury elektronowej drobin (III obszar standardów);
- wyjaśnianie na prostych przykładach mechanizmów reakcji w chemii organicznej (I obszar standardów);
- znajomość i rozumienie pojęć związanych z reakcją dysproporcjonowania (I obszar standardów);
- interpretowanie wartości pH roztworu w odniesieniu do odczynu roztworu i stężenia jonów H^+ i OH^- (I obszar standardów);
- opisywanie wpływu różnych czynników na proces koagulacji i denaturacji białek (I obszar standardów).

Do opanowanych na najniższym poziomie umiejętności, sprawdzanych podczas tegorocznego egzaminu maturalnego z chemii, można zaliczyć:

na poziomie podstawowym

- zapisywanie równań reakcji chemicznych na podstawie opisu przemiany (I obszar standardów);
- projektowanie metod rozdzielania składników mieszanin (III obszar standardów);
- wnioskowanie o typie pochodnej węglowodorów na podstawie wyników reakcji identyfikacyjnej (III obszar standardów);

- zapisywanie równań reakcji ilustrujących typowe właściwości związków organicznych (I obszar standardów);
- dokonywanie selekcji i analizy informacji podanych w formie tabel i tekstu o tematyce chemicznej (II obszar standardów);
- wykonywanie obliczeń chemicznych z zastosowaniem pojęcia mola i objętości molowej (II obszar standardów);

na poziomie rozszerzonym

- wykonywanie obliczeń chemicznych z zastosowaniem stężenia procentowego, jak również wykorzystania równania kinetycznego do obliczeń związanych z szybkością reakcji (II obszar standardów);
- zapisywanie obserwacji z prezentowanych doświadczeń (II obszar standardów);
- dokonywanie uogólnień i formułowanie wniosków dotyczących wielkości charakteryzujących rozpuszczalność substancji trudno rozpuszczalnej (III obszar standardów);
- wnioskowanie o typie pochodnej na podstawie opisu wyników reakcji identyfikacyjnej (III obszar standardów);
- zapisywanie równań reakcji, ilustrujących właściwości związków organicznych (I obszar standardów);
- uzupełnianie brakujących danych na podstawie informacji podanych w formie tekstu o tematyce chemicznej, polegające na narysowaniu wzorów izomerów geometrycznych kwasu but-2-enowego (II obszar standardów);
- zapisywanie obserwacji potwierdzających obecność glukozy i fruktozy w badanych próbkach, po wprowadzeniu tych substancji do wybranego odczynnika (III obszar standardów).

Na podstawie analiz i danych o wynikach można stwierdzić, że tegorocznii absolwenci nie opanowali umiejętności zapisywania równań reakcji chemicznych, będących częstą formą odpowiedzi w zadaniach egzaminacyjnych. Duży problem stanowiło dla zdających zapisywanie równań reakcji, ilustrujących właściwości związków organicznych i to zarówno na podstawie opisu słownego, jak i graficznego czy też podanego ciągu przemian (I obszar standardów). Ponadto absolwenci nie opanowali w sposób zadowalający następujących umiejętności: dokonywania selekcji i analizy informacji podanych w formie tabel i tekstu o tematyce chemicznej oraz wykonywania obliczeń chemicznych (II obszar standardów). Dużą trudność sprawiło maturzystom rozwiązywanie zadań sprawdzających umiejętność dokonywania uogólnień i formułowania wniosków (III obszar standardów). Tegorocznii maturzyści nie mieli problemów z zadaniami dotyczącymi: budowy atomu, wiązań chemicznych, pH roztworu, efektów energetycznych reakcji chemicznych.

Gabriela Ciszak